

Onderzoek naar illegale adopties rijt oude wonden open

Adoptiedorp wil rust

Tientallen Nederlandse stellen adopteerden begin jaren 80 illegaal een baby uit Brazilië. Een opvallend groot deel kwam uit het dorp Tuitjenhorn. Was het een wanhoopsdaad, edele daad of misdaad?

TONNY VAN DER MEE

In de woonkamer hangt een foto van een gelukkig gezin. Piet en Greet Blankendaal uit Tuitjenhorn poseren met hun adoptiekinderen Marco (1980), Alex (1982) en Wilma (1983) en de kleinkinderen. Afgelopen zomer vierden ze hun vijftigjarig huwelijksjubileum.

Dat gezinsgeluk was niet vanzelfsprekend. Ze hebben hun kinderen uit Brazilië moeten halen. „De vlaggen hingen uit als we terugkwamen”, vertelt Piet Blankendaal (75), eigenaar van een koelvriesbedrijf en dierenpark.

Begin jaren 80 wordt het kleine dorp in de kop van Noord-Holland in korte tijd opvallend veel Braziliaanse baby's rijker. Zelfs een Braziliaanse televisieploeg komt naar Tuitjenhorn, waar kinderloze echtparen elkaar 'besmetten' met het adoptievirus. Blankendaal: „Andere stellen vroegen ons advies.”

Zo werkt dat in een dorp (3500 inwoners) waar het leven nog overzichtelijk is en de tamam zijn werk doet. Een dorp van 'ons kent ons', waar het openbare leven zich concentreert rond de winkels in de Dorpsstraat en het kerkgebouw van de parochie Heilige Jacobus de Meerdere de blikvanger is.

Sinds 2013 kent Nederland Tuitjenhorn vooral van huisarts Nico Tromp, die zelfmoord pleegde nadat justitie en de inspectie hem op de korrel namen vanwege euthanasie bij een patiënt. Maar al in 1982 duikt de naam Tuitjenhorn op in een internationaal schandaal. Het Duitse weekblad *Der Spiegel* schrijft over echtparen die, soms voor grof geld, met hulp van dubieuze bemiddelingsbureaus, baby's uit ontwikkelingslanden 'smokkelen'.

Volgens het blad zijn 54 stellen uit Tuitjenhorn naar Brazilië gevlogen. Ze halen met hulp van tussenpersonen een baby uit een weeshuis of ziekenhuis. Vervolgens geven ze het bij de autoriteiten aan als hun biologische kind. Op deze manier omzeilen ze lange wachtlijsten, de strikte leeftijdsgrens (40 jaar) en gezinsonderzoeken van de Raad voor de Kinderbescherming.

Zo krijgt Blankendaal in april 1980 in een kliniek baby Marco overhandigd. „We schreven hem in als óns kind. Ik denk dat ze wel wisten dat dat niet zo was. Maar in een land waar kinderen soms als vuilnis op straat gezet werden, was het niet ongewoon.”

Het kabinet laat nu onderzoek doen naar illegale adopties in Brazilië, Colombia, Sri Lanka, Bangladesh en Indonesië. Aanleiding is

de strijd van Patrick Noordoven (38), die als baby in 1980 door een Gouds echtpaar met vervalste geboortepapieren uit São Paulo is meegenomen.

Patrick klaagde zijn adoptieouders aan, omdat die de zoektocht naar zijn biologische moeder frustreerden door informatie te verzwijgen. Het gerechtshof veroordeelde hen onlangs tot een schadevergoeding van ruim 13.000 euro. Zijn adoptieverhaal en documenten die hij boven tafel kreeg, leggen misstanden bloot waarbij ook Nederlandse diplomaten betrokken waren. Want bij adoptiekinderen als hij blijkt het vaak niet of maar deels te achterhalen of geboorteplaatsen en data kloppen. Of dat biologische moeders vrijwillig afstand deden.

Lastpost

Het aangekondigde onderzoek haalt oud zeer naar boven in Tuitjenhorn. Blankendaal heeft Patrick ooit op bezoek gehad. Hij vindt hem een 'knuppel' en 'lastpost'. „Belachelijk dat dit na veertig jaar wordt opgerakeld. Vervelend voor hem dat hij problemen heeft met zijn adoptieouders, maar wat wil hij hiermee bereiken? Ik ben boos over de eenzijdige, negatieve benadering.”

Adoptie wordt in de jaren 70 en 80 gezien als een vorm van derdewereldhulp. Er zijn veel meer aanvragen dan beschikbare adoptiekinderen. „We hadden een wachtlijst van duizenden ouders, terwijl we maar vijfhonderd bemiddelingen per jaar deden”, vertelt Zef Hendriks, toenmalig directeur van het Bureau Interlandelijke Adoptie (BIA). „De druk was

‘Ik denk dat ze wel wisten dat het niet ons kind was’

LEES VERDER OP PAGINA 4

Tuitjehorn was 'nest van Braziliaanse adoptiekinderen'

VERVOLG VAN PAGINA 3

groot. We hadden huilende, schreeuwende stellen aan de lijn die wilden weten wanneer ze aan de beurt waren."

Vrouwen en echtgenotes van KLM-medewerkers vliegen met een kussen onder de jurk om te fingeren dat ze zwanger zijn en in Brazilië plotseling 'bevallen'. Hendriks: „Stellen bedachten allerlei trucs. Het was dweilen met de kraan open."

Voor het echtpaar Blankendaal is adoptie de enige kans op een kind na tien jaar tobben bij gynaecologen. Officieel is een beginseltoestemming van het ministerie van Justitie nodig. De wachttijd is zeven jaar.

„We konden praten als Brugman, maar het was onbespreekbaar. 'Meneer, u bent veel te oud.' Arrogante vlegels. Zo'n boodschap komt knalhard aan. Ik was pas 36 jaar! Natuurlijk speelt je eigen belang een rol. Is het verlangen naar kinderen een misdaad? Zeker als je weet dat ze in andere landen honger lijden of sterven."

Vlooiënbiten

Blankendaal hoort van een ander stel uit Tuitjehorn over een snellere, illegale weg voor adoptie. Een maand voor hij afreist naar Brazilië sluiten dorpsgenote Marga Hoogeboom en haar man daar een baby-meisje in hun armen. „Via via kwam ik in contact met een Nederlandse vroedvrouw in Brazilië", zegt Hoogeboom (70). „Ze vertelde trieste verhalen over de kinderen."

Met twee kussen op de wang van een non krijgt ze begin maart 1980 Nandina in de armen gedrukt. De baby is gewikkeld in voddens, heeft vlooiënbiten en is ondervoed. „We hebben de biologische moeder niet gezien. We kregen wel een briefje met haar naam en een afstandsverklaring."

„Voor ons voelde het goed. Ik deed net of ik daar bevallen was en we kregen het kind op onze naam. Dat was een prachtige oplossing. Niemand had er last van. Toevallig was Nandina blank met blauwe ogen. Ze vonden haar een *échte holandese*."

Meer stellen volgen haar voorbeeld. „We hadden een supermarkt, dus heel Tuitjehorn wist het. We hadden daar een nest van Braziliaanse adoptiekinderen. Eens in het jaar kwamen we bij elkaar. De kinderen kregen een band."

In het dorp is geen discussie. „Tuitjehorners

zijn gemakkelijk", zegt Liesbeth Blommaart, destijds lid van het parochiebestuur. „De parochianen vonden het mooi dat die mensen dat deden. De kinderen kregen een goede toekomst. Ze horen hier thuis, zijn één van ons."

Geen vuiltje aan de lucht. Tot in augustus 1981 een echtpaar in het Zaanse dorp Wormer door de mand valt. Ze halen uit het Hospital Bom Jesus in Castro een baby, geboren uit een 14-jarig Braziliaans meisje. Als het stel naar het gemeentehuis in Wormer gaat om hem als hun

Boven: Patrick Noordoven die zijn illegale adoptie aan de kaak stelde. Onder: Piet en Greet Blankendaal, die advies gaven aan andere ouders met een kinderswens.

FOTO'S NTR, OLAF KRAAK EN EVERT-JAN DANIELS

'eigen' zoon in te schrijven, weet de argwanende ambtenaar dat de vrouw geen kinderen kan krijgen. Hij belt de politie.

Het kind wordt abrupt weggehaald door de Raad voor de Kinderbescherming. Ze proberen via de rechter het kind terug te krijgen. Dat lukt pas in tweede instantie bij de kantonrechter. Hoogeboom: „Het kind is op straat vlakbij de kerk door de politie afgepakt. Dat was traumatisch. Uiteindelijk vonden ze de biologische moeder. Die verklaarde dat zij hem mochten opvoeden."

Misdaad

Illegale adoptie is een 'wanhoopsdaad', zeggen de ouders. Volgens de wet is het een 'misdaad'. De Rijkspolitie en het Openbaar Ministerie in Amsterdam starten eind 1981 een strafrechtelijk onderzoek naar het vervalsen van geboortepapieren, bemiddeling tegen betaling en verduistering van staat: het opzettelijk onzeker maken van iemands afstamming.

Burgemeesters weigeren medewerking uit angst voor uithuisplaatsing van kinderen. Justitie belooft in een brief aan ouders dat dit niet zal gebeuren. Strafrechtelijke vervolging blijft het uitgangspunt. Officier van justitie J. Pieters wil een uniforme straf 'om een voorbeeld te stellen'.

'De kinderen kregen een goede toekomst. Ze horen hier thuis, zijn één van ons'

Via een steekproef worden stellen verhoord. Bij 42 echtparen is sprake van verduistering van staat en valsheid in geschrifte. Vermoedelijk is dat het topje van de ijsberg, omdat niet alle adoptiekinderen traceerbaar zijn.

Vrijwel iedereen bekend geholpen te zijn door tussenpersonen, maar ze ontkennen betaling en weigeren namen. Wel staan in documenten vaak dezelfde Nederlandse personen die in Brazilië als ambtenaar, kinderrechtter, notaris, getuige of tolk hebben opgetreden. Ook vinden veel adopties plaats in de deelstaat

Paraná. Slechts één persoon wordt in februari 1983 in Nieuwegein gearresteerd: de Nederlandse juriste Cathia Seeder. Zij bekennt bij dertien kinderen adoptiestellen tegen betaling te hebben geholpen met valse geboorteaangiften. Zes baby's zijn naar Nederland gekomen.

De inmiddels 84-jarige Seeder weigert commentaar. Maar vóór haar arrestatie vertelt ze in het tv-programma *Achter het nieuws* hoe de stellen bij haar in Brazilië kwamen. „Aanbevolen door iemand van het consulaat, de Kamer van Koophandel of de ambassade in Brasilia”, aldus Seeder. „Ze hadden ergens een kind gekregen in een kliniek. Daarvan hadden ze kwitanties en toen moesten ze aangifte doen. Ik heb ze bij de burgerlijke stand aangemeld, en de vertalingen zo vlug mogelijk gedaan zodat ze dit kind als hun eigen beschouwden. Wat volgens mij een edele daad is en geen misdaad zoals het graag gezien wil worden.”

Op advies van hun advocaat gaat het gezin Blankendaal twee jaar in België wonen, waar de wetgeving voor adoptie veel soepeler is. Ze gebruiken zo een soort sluiproute in de wet. Als ‘emigranten’ worden de adopties bij een Nederlandse rechtbank gemakkelijker gelegaliseerd. „Het onderzoek had grote impact. We overwogen ons te verschansen in de katholieke kerk.”

Premier Van Agt

Begin februari 1982 gaat Blankendaal samen met de bevriende priester Matthieu Ham uit Brazilië op bezoek bij de Haarlemse bisschop Theo Zwartkruis om te praten over de adoptiezaak. „Zij hoopten dat bij eventuele verdere noodzakelijke benadering van het ministerie, ik eventueel mijn steun zou willen geven”, schrijft Zwartkruis, een persoonlijke vriend van premier Dries van Agt, in zijn dagboek.

Het ministerie van Justitie kondigt een strengere adoptiewet aan met zwaardere straffen voor ouders en bemiddelaars. „Regels zijn er niet voor niets. Ik wilde dat niet zomaar laten lopen”, vertelt toenmalig staatssecretaris Michiel Scheltema (D66). „Bij sommige adoptieouders was sprake van overschatting. Ze waren buitengewoon gretig een kind te adopteren. Het draaide vooral om de vraag hoe hún kindwens vervuld kon worden in plaats van de vraag of het in het belang van het kind was.”

Toch besluit het College van procureurs-ge-

Echtgenotes van KLM-medewerkers vlogen soms met een kussen onder de jurk naar Brazilië, om daar plotseling te 'bevallen' en een kind mee terug te nemen voor adoptieouders. FOTOS VARA, AVRO EN NTS.

neraal in februari 1984 – als Scheltema geen staatssecretaris meer is – op advies van hoofdofficier Pieters alle zaken te seponeren. Er is geen bewijs voor kinderhandel. Bovendien hebben de gezinnen lang in onzekerheid gezeten en is de sociaal-emotionele belasting ‘zeer aanzienlijk’.

Ereburger

Voor de bewindslieden is het sepot ‘onbevredigend’ maar tegelijk ‘onafwendbaar’. Afsproken wordt het besluit niet in de publiciteit te brengen. Bemiddelaars en overheidsfunctionarissen blijven buiten het onderzoek.

De Tuitjenhorne ouders zeggen nooit betaald te hebben voor de adoptie. Wel hebben ze de klinieken en kindertehuizen gesteund in de vorm van giften en (medische) apparatuur. Blankendaal richt later een meisjes-tehuis op, vindt de biologische ouders van zijn kinderen en ondersteunt hun families. Hij is nu ereburger van de stad Ponta Grossa. „Het is een manier om onze dankbaarheid uit te drukken.”

Marga Hoogeboom wil nog steeds niet zeggen waar haar dochter is geadopteerd en wie haar heeft geholpen. „Het is allemaal in goed vertrouwen gegaan. Wij hebben Nandina altijd alles eerlijk verteld. Ze heeft haar biologische

‘Het is niet volgens de regels gegaan, maar we hebben nooit kwade bedoelingen gehad’

moeder ontmoet, maar wil daar verder niks mee.” Het nieuwe onderzoek vindt ze ‘onzin’. „Het is niet volgens de regels gegaan, maar we hebben nooit kwade bedoelingen gehad. Er wordt hard over geoordeeld. Natuurlijk werd er ook misbruik van gemaakt, maar in ons geval niet. Ik heb nooit spijt gehad.”

■ Dit artikel is tot stand gekomen na archiefonderzoek van deze krant, gesprekken met betrokkenen en onderzoek van Patrick Noordoven

